

Sygn. akt III KS 7/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 września 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk (przewodniczący)
SSN Kazimierz Klugiewicz (sprawozdawca)
SSN Piotr Mirek

w sprawie **T. G.**,
oskarżonego z art. 290 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej,
na posiedzeniu w dniu 12 września 2017 r.,
skargi obrońcy oskarżonego,
od wyroku Sądu Okręgowego w [...],
z dnia 26 maja 2017 r., uchylającego wyrok Sądu Rejonowego w [...],
z dnia 25 stycznia 2017 r., i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania,
na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

I. uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym;

II. zarządza zwrot T. G. wniesionej przez niego opłaty od skargi.

UZASADNIENIE

T. G. został oskarżony o to, że:

w okresie od 24 do 28 listopada 2014 r., w P., działając w celu przywłaszczenia dopuścił się wyrębu i kradzieży 56 sztuk drzewa sosnowego, dębowego, olszowego i brzozowego z działek leśnych nr 277/1 i 277/2 o masie 75,21 m³ wartości 29.481,53 zł na szkodę S. W. oraz 57 sztuk drzewa sosnowego, dębowego i brzozowego z działki leśnej nr 281 o masie 50,52 m³ wartości 18.443,20 zł na szkodę K. K.,

tj. o czyn z art. 290 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 k.k.

Sąd Rejonowy w [...] wyrokiem z dnia 25 stycznia 2017 r., oskarżonego T. G. uniewinnił od zarzucanego mu czynu, a koszty procesu przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego w [...] wniósł Prokurator Okręgowy w [...], zarzucając:

I. obrazę prawa karnego procesowego mającą wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie art. 4, 7, 410 i 424 § 1 pkt 1 k.p.k., polegającą na oparciu orzeczenia na bezzasadnie obdarzonych wiarą wyjaśnieniach oskarżonego oraz nadaniu nadmiernej wartości dowodom przemawiającym na korzyść oskarżonego, przy jednoczesnym pominięciu dowodów przeciwnych i zaniechania ustosunkowania się do nich w pisemnych motywach wyroku, a w konsekwencji przyjęciu, iż materiał dowodowy zgromadzony w sprawie nie dostarczył dowodów na sprawstwo oskarżonego w sytuacji gdy swobodna, a nie dowolna, jak to uczynił Sąd I instancji, ocena całokształtu materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie przeprowadzona zgodnie z zasadami logicznego myślenia i doświadczenia życiowego winna skutkować uznaniem oskarżonego za winnego popełnienia zarzucanego mu przestępstwa;

II. błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia mający wpływ na jego treść polegający na wyciągnięciu wadliwych wniosków opartych na nieprawidłowej argumentacji i błędnej ocenie materiału dowodowego prowadzącej do przyjęcia, że oskarżony T. G. dysponował zgodą S. W. na wycięcie i zabranie drzew z należących do niego działek leśnych nr 277/1 i 277/2 oraz, że wycinając drzewa z działki leśnej nr 281 należącej do K. K. działał w przekonaniu, że pozyskuje drzewo z działki S.W., a w konsekwencji do stwierdzenia, iż oskarżony

nie popełnił zarzucanego mu czynu, podczas gdy prawidłowa analiza materiału dowodowego prowadzi do przeciwnego wniosku.

W konkluzji Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Okręgowy w [...] wyrokiem z dnia 26 maja 2017 r., sygn. akt II Ka .../17, uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w [...] do ponownego rozpoznania.

Skargę od wyroku Sądu Okręgowego w [...] wniósł obrońca oskarżonego T. G., zarzucając obrazę przepisu art 437 § 2 k.p.k. poprzez naruszenie prawa procesowego, polegające na uchyleniu przez Sąd Okręgowy w [...] wyroku Sądu I instancji i przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, podczas gdy:

- w sprawie nie zaistniały bezwzględne przyczyny odwoławcze, a przede wszystkim brak było podstaw do stwierdzenia, iż zachodzi potrzeba przeprowadzenia przewodu sądowego w całości, w sytuacji gdy, jak wynika z uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia, postępowanie w zasadzie miałoby dotyczyć ponownej oceny materiału dowodowego (wyjaśnień oskarżonego w zastawieniu z zeznaniami pokrzywdzonych oraz świadków), a konieczność ponownej oceny przeprowadzonych dowodów nie mieści się w kręgu podstaw kasatoryjnych;

- brak było podstaw do ponownego przeprowadzenia postępowania karnego od początku, także z tego względu, że stanowisko Sądu Okręgowego wskazuje na konieczność wyjaśnienia przez Sąd I instancji po uchyleniu orzeczenia dalszych istotnych okoliczności zdarzenia, w sytuacji gdy postępowanie karne w niniejszej sprawie toczyło się w trybie tzw. kontradyktoryjnym, przez co na oskarżycielu publicznym ciążył obowiązek przedstawienia wszelkich dowodów na okoliczność winy oskarżonego, zaś wyjaśnianie okoliczności, których oskarżyciel dowodowo nie przedstawił w toku postępowania przed Sądem I instancji, jak również przed Sądem II instancji, a przede wszystkim nie podniósł ich w apelacji (co tyczy się chociażby kwestii granic działek 277/1, 277/2 należących do S. W., oraz granic z sąsiadującą działką 281 – K. K.), nie może należeć do Sądu I instancji po ponownym rozpoznaniu sprawy.

W konkluzji obrońca oskarżonego T. G. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w [...] do ponownego rozpoznania.

Prokurator Prokuratury Okręgowej w [...] w pisemnej odpowiedzi na skargę obrońcy oskarżonego wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje.

Skarga obrońcy oskarżonego T. G. jest zasadna, co spowodowało uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w [...] i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. skarga od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania może być wniesiona wyłącznie z powodu naruszenia art. 437 lub z powodu uchybień określonych w art. 439 § 1 k.p.k. W powołanym przepisie art. 539a § 3 k.p.k. niewątpliwie mowa zatem o art. 437 § 2 k.p.k., który obecnie stanowi, że uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania może nastąpić wyłącznie w wypadkach wskazanych w art. 439 § 1 k.p.k., art. 454 k.p.k. lub jeżeli jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu w całości.

W realiach przedmiotowej sprawy powodem orzeczenia Sądu *ad quem* o charakterze kasatoryjnym była konieczność przeprowadzenia na nowo przewodu w całości, na co Sąd Okręgowy wskazał na s. 8 uzasadnienia wyroku. Rzecz jednak w tym, że w pisemnych motywach swojego orzeczenia Sąd odwoławczy wyłożył raczej swoje zastrzeżenia co do dokonanej przez Sąd I instancji oceny dowodów, a nie konieczności przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości. Sąd Okręgowy wskazuje bowiem chociażby na „dowolność sędziowskiej oceny dowodów” (s. 3 uzasadnienia), podnosi, że Sąd Rejonowy „rozstrzygnięcie swoje oparł na części wadliwości ocenionego materiału dowodowego, bagatelizując i pomijając części dowodów obciążających oskarżonego T. G.” (s. 7 uzasadnienia), argumentuje także, że „przy ocenie dowodów, przesądzających o braku przypisania oskarżonemu sprawstwa zarzucanego mu czynu, Sąd I instancji w sposób rażący naruszył przepisy procesowe określające granice sędziowskiej swobody w ocenie dowodów” (s. 8 uzasadnienia). Już powyższe stwierdzenia przeczą stanowisku

Sądu odwoławczego, że konieczne jest przeprowadzenie na nowo pierwszoinstancyjnego przewodu sądowego w całości, skoro Sąd ten wielokrotnie podniósł, że należy dokonać całościowej analizy zgromadzonych w sprawie dowodów. Nie sposób jednocześnie nie zauważyć, że już w apelacji prokurator nie zarzucał niekompletności przeprowadzonego w fazie jurysdykcyjnej postępowania dowodowego, a jedynie kontestował dokonaną przez Sąd I instancji jego ocenę. Ponadto, co trafnie zauważył obrońca oskarżonego w skardze, postępowanie w przedmiotowej sprawie toczyło się w tzw. trybie kontradyktoryjnym. Trudno zatem czynić zarzut Sądowi I instancji zarzut, że ograniczył się „praktycznie do dokonania podstawowych czynności procesowych”, skoro zgodnie z art. 167 § 1 k.p.k. – w brzmieniu od dnia 1 lipca 2015 r. – w postępowaniu przed sądem, które zostało wszczęte z inicjatywy strony, dowody przeprowadzane były przez strony po ich dopuszczeniu przez przewodniczącego lub sąd, a tylko w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami, sąd mógł dopuścić i przeprowadzić dowód z urzędu. Znamienne jest także i to, że w uzasadnieniu swojego orzeczenia Sąd Okręgowy wskazuje jedynie ogólnie na konieczność przesłuchania oskarżonego i świadków oraz wyjaśnienia wszystkich istotnych okoliczności zdarzenia.

W tym kontekście wskazać natomiast należy, że konieczność ponownej oceny przeprowadzonych dowodów nie mieści się w kręgu podstaw wyroku kasatoryjnego; także wówczas, gdy sąd odwoławczy zasadnie wskaże, jakich to kardynalnych uchybień art. 7 k.p.k. dopuścił się sąd *meriti* (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2016 r., IV KS 5/16, LEX nr 2165596). To z kolei prowadzi do wniosku, że w zakresie zarzucanego oskarżonemu T. G. czynu nie wskazano na żadną z podstaw z art. 539a § 3 k.p.k., w szczególności nie wskazano na konieczność przeprowadzenia przewodu sądowego na nowo w całości. Sąd odwoławczy, uchylając wyrok, nie powołał się również na podstawę określoną w art. 454 § 1 k.p.k. Wydanie wyroku kasatoryjnego nie jest oczywiście w takiej sytuacji wykluczone, ale może to nastąpić jedynie wówczas, gdy ocena dowodów przeprowadzona przez sąd odwoławczy doprowadzi do wniosku, że w świetle wszystkich dowodów zajdzie potrzeba rozważenia wydania wyroku skazującego, do

czego ze względu na zakaz określony w art. 454 § 1 k.p.k. sąd drugiej instancji nie jest uprawniony.

Od tego rodzaju oceny Sąd Okręgowy jednak się uchylił, a jednocześnie wskazał na niedostatki w ocenie materiału dowodowego, jakich dopuścił się Sąd Rejonowy. To z kolei powoduje, że za trafny należało uznać postawiony w skardze zarzut naruszenia przez Sąd *ad quem* art. 437 § 2 k.p.k.

O zwrocie oskarżonemu uiszczonej opłaty od skargi Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 527 § 4 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w wyroku.

kc